

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні вказівки
щодо виконання контрольних і самостійних робіт з дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Електронний ресурс

Рецензенти:

І. В. Кобзев – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри мультимедійних систем і технологій ХНЕУ імені Семена Кузнеця;

В. Д. Філіппова – д. держ. упр., професор, в. о. завідувача кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 10 від 21 травня 2025 року)*

О-75 **Основи** наукових досліджень : методичні вказівки щодо виконання контрольних і самостійних робіт з дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» [Електронний ресурс] / уклад. О. М. Олешко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 24 с.)

У методичних вказівках наведено опис дисципліни, тематичний план, теми контрольних робіт за двома розділами програми, загальні рекомендації з виконання та оформлення контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025

© Олешко О. М., уклад., 2025

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни.....	4
Тематичний план навчальної дисципліни	5
Вказівки щодо оформлення роботи	8
Оцінювання письмових робіт.....	9
Теми контрольних робіт	10
Теми самостійних робіт. Розділ 1 (Логіка).....	10
Питання для самоконтролю (Логіка).....	11
Список літератури (Логіка)	13
Теми самостійних робіт. Розділ 2 (Основи наукових досліджень)	14
Питання для самоконтролю (Основи наукових досліджень)	15
Список літератури (Основи наукових досліджень).....	17
Додаток А.....	19
Додаток Б	21
Додаток В.....	22
Додаток Д.....	23

Опис навчальної дисципліни

Вивчення курсу «Основи наукових досліджень» передбачає надання студентам не лише основних знань щодо філософських та методологічних проблем науки, але й формування в них умінь і навичок, які закладають підвалини для подальшої самостійної дослідницької роботи, допомагаючи студентам поєднати загальне світоглядне та філософське знання зі знанням своєї фахової дисципліни.

Мета курсу «Основи наукових досліджень» – ознайомлення студентів із особливостями логіки як науки, а також здатності людини відображати навколишній світ за допомогою мислення, а також можливості генерування послідовних несуперечливих, обґрунтованих міркувань. Відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», надати студентам базову сукупність інформації та вмінь, що формує в них необхідні знання і навички у сфері наукової діяльності.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- сформувати у студентів культуру мислення, тобто мислити чітко, ясно, послідовно, несуперечливо;
- допомогти студентам оволодіти певною сукупністю знань про засоби інтелектуальної діяльності, її форми і закони для застосування цих знань на практиці;
- навчити правильно поділяти, класифікувати, визначати поняття; знаходити помилки у здійсненні зазначених операцій іншими людьми;
- навчити правильно будувати доведення, спростовування, проводити аналогії, висувати гіпотези;
- навчити конструювати коректну аргументацію, розпізнавати логічні прийоми;
- надати студентам знання з основних напрямів, закономірностей, змісту і форм наукової діяльності;
- забезпечити оволодіння методами планування та організації наукової творчості;
- вдосконалити практичні навички й уміння виконувати наукові дослідження;
- ознайомити з методами роботи з фаховою літературою, засобами пошуку та обробці наукової інформації;
- сформувати у студентів уявлення щодо наукового етикету, прав і обов'язків учених як суб'єктів інтелектуальної творчості.

Заплановані результати навчання:

В результаті вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» студент, таким чином, набуває знання про сучасні методологічні та філософські засади, методи та організаційні форми наукового дослідження, основи

наукового пізнання; засвоєння та закріплення даного матеріалу сприяє формуванню вмінь і навичок використання тих чи інших наукових методів як у широкому світоглядно-філософському контексті, так і в конкретній дослідницькій роботі студента.

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки студентів, за якого вони повинні знати: понятійний апарат логіки; основні форми мислення; закони логіки; логічні операції та структуру форм мислення; поняття правильності та істинності думок; цілі та завдання наукових досліджень; методологію проведення наукових досліджень; характеристики основних методів наукового пізнання; наукову термінологію й вміти її вірно використовувати; особливості проектування та організації експериментів; правила оформлення результатів науково-дослідної роботи. Вміти: використовувати правила та закони логіки в побудові думок; визначати структуру форм мислення; застосовувати навички логічної побудови думки з метою визначення істинності чи хибності суджень; використовувати правила побудови індуктивних та дедуктивних умовиводів; працювати з дисциплінарним масивом публікацій; вести пошук, накопичення та обробку наукової інформації; планувати та організовувати наукові дослідження; працювати з джерелами інформації; провадити аналіз теоретико-експериментальних даних; формулювати висновки та пропозиції.

Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Логіка

Тема 1. Предмет, історичний розвиток та значення логіки як науки

Логіка як наука про мислення. Історичний розвиток логічного вчення. Предмет логіки. Правильність та істинність міркувань. Софізми й паралогізми. Роль логіки у прийнятті управлінських рішень.

Тема 2. Поняття і судження

Поняття як форма думки. Структура поняття. Види понять. Логічні відношення між поняттями. Логічні операції над поняттями. Визначення поняття: види визначення; правила визначення.

Тема 3. Судження

Що таке «Судження»? Загальна характеристика судження. Судження, речення, висловлювання. Прості судження та їх види за змістом предиката. Види категоричних суджень. Розподіленість термінів у судженнях. Логічні відношення між категоричними судженнями. Складні судження та умови їх істинності.

Тема 4. Логічний аналіз запитань відповідей. Закони логіки

Запитання як різновид імперативів. Види запитань. Види відповідей. Сутність законів мислення. Їх зв'язок із законами природи і суспільства. Основні закони логіки.

Тема 5. Умовивід

Умовивід як форма мислення. Його склад і структура. Безпосередні умовиводи: а) безпосередні умовиводи із простих суджень; б) безпосередні виводи із складних суджень. Дедуктивні умовиводи: а) простий категоричний силогізм; б) складні і складноскорочені силогізми в) дедуктивні умовиводи із складних суджень. Індуктивні умовиводи.

Тема 6. Основи теорії аргументації

Сутність і структура аргументації. Побудова доведення та його види. Спростування. Правила та помилки в доведенні і спростуванні.

Розділ 2. Основи наукових досліджень

Тема 7. Наука як форма осягнення світу людиною

Знання, пізнання, інформація. Наука та інші форми знання. Знання наукове та знання буденне. Різновиди позанаукового знання (паранаукове, псевдонаукове, квазінаукове, антинаукове). Системність наукового знання. Функції науки у житті суспільства. Основні принципи наукового пізнання. Наукова спільнота як суб'єкт наукового дослідження.

Тема 8. Класифікація наук та динаміка розвитку науки

Типологія наук та класифікація наукових дисциплін. Етапи становлення та розвитку науки. Проблема критерію науковості у філософії позитивізму та постпозитивізму. Концепція парадигм та наукових революцій Т. Куна. Класична, неklasична, постнеklasична наука. Знання у сучасній інформаційній цивілізації. Значення гуманітарної експертизи знання за сучасної доби розвитку науки. Сцієнтизм і антисцієнтизм у сучасній культурі.

Тема 9. Методологія та методи наукового дослідження

Метод, методика, методологія: співвіднесення понять. Класифікація методів наукового дослідження: спеціально-наукові, загальнонаукові, філософські. Емпіричні методи наукового дослідження: спостереження, опис, порівняння, вимірювання, експеримент. Теоретичні методи наукового дослідження: аналіз і синтез, індукція та дедукція та ін. Філософські та загальнологічні методи наукового дослідження. Діалектика як вчення про

розвиток та метод дослідження. Методологічні особливості гуманітарних наук. Герменевтика та синергетика як методи наукових досліджень.

Тема 10. Структура наукового дослідження

Наукове дослідження: пізнання як процес. Рух від незнання до знання. Наукова проблема, її постановка та формулювання. Гіпотеза як наукове знання у формі припущення. Наукова ідея. Експеримент у науковому дослідженні. Поняття наукової теорії, вимоги до наукових теорій. Наукові факти та їх роль у науковому дослідженні.

Тема 11. Наукова комунікація та види наукових публікацій

Наукова комунікація та її різновиди. Види наукових публікацій (монографія, стаття, автореферат). Монографія, підручник, навчальний посібник, наукова стаття. Доповідь, тези доповіді, науковий звіт. Рецензія та анотація. Конспект та реферативний виклад матеріалу. Поняття дисертації та автореферату.

Тема 12. Курсові роботи, дипломні проекти, магістерські та докторські дисертації

Курсова робота, її мета, завдання та обсяг. Етапи проведення курсової роботи. Співвідношення курсової та дипломної роботи. Різновиди дипломних робіт та специфіка їх підготування та захисту. Теоретико-методологічна специфіка підготування та захисту магістерської дисертації. Наукові ступені та вчені звання в організації наукових кадрів.

Тема 12. Етика науковця

Роль цінностей у науковій діяльності. Наукові та позанаукові цінності. Наукова школа та феномен наукового етосу. Наука та влада. Проблема державного регулювання науки. Плагіат, його негативні наслідки. Посилання на певний науковий текст. Цитування авторської думки. Складові якісного наукового аналізу, аргументованість оцінок та висновків. Етичні виміри дискусій як фахового обговорення проблеми.

Тема 13. Підготовка наукового дослідження

Вибір теми та окреслення проблематики дослідження. Поняття плану-проспекту наукового дослідження. Складові частини плану-проспекту. Необхідність усвідомлення загальної логіки дослідження та його основних етапів. Об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження. Формування методологічної та джерельної бази дослідження.

Тема 14. Пошук наукової інформації та робота з джерелами

Джерела інформації. Класифікація наукових видань. Праця дослідника в бібліотеці. Складання та оформлення бібліографії. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації. Цитування та посилання. Список літератури та його оформлення.

Тема 15. Написання наукової роботи та порядок її захисту

Структура наукової роботи. Дотримання формальних моментів розташування тексту та відсутності випадкових помилок. Відповідність мети і поставлених завдань логіці дослідження. Особливості автореферату як необхідної частини обговорення та захисту роботи. Процедура та порядок захисту дисертаційної роботи.

Вказівки щодо оформлення роботи

Виконання контрольної роботи студентами є складовою навчального процесу й активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи – поглибити та систематизувати здобуті в процесі вивчення курсу теоретичні знання, сформувати вміння самостійно працювати з навчальною, спеціалізованою літературою, застосовувати теоретичні знання і набуті навички на практиці. Теми контрольних робіт наведені у цих рекомендаціях нижче (ст. 10-11).

Окрім обов'язкової контрольної роботи отримання додаткових балів до підсумкової оцінки можливе шляхом виконання самостійної письмової роботи. Теми самостійних робіт, відповідно до розділів, наведені у цих рекомендаціях нижче (ст. 14-15).

Вимоги до змісту

1. Самостійна (контрольна робота) повинна складатися з таких частин:
  - Титульна сторінка (див. Додаток А);
  - Зміст;
  - Вступ;
  - Основна частина;
  - Висновки;
  - Список використаних джерел.
2. Зміст повинен містити такі елементи:
  - ВСТУП (заголовок першого рівня);
  - Назви пунктів (за потреби – підпунктів) роботи (заголовки першого та другого рівнів: 1, 2, 3..., n – заголовки першого рівня, 1.1, 1.2, ...2.1, 2.2 ... – заголовки другого рівня). Зміст необхідно оформити

через функцію текстового редактора «Автозміст». ВИСНОВКИ (заголовок першого рівня);

– СПИСОК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.

3. Вступ має містити такі елементи:

- актуальність обраної теми;
- короткий огляд публікацій із зазначеної тематики (2 - 3 автори);
- мета виконання роботи;
- завдання роботи (2-3 завдання).

4. Основна частина реферату (контрольної роботи) повинна містити пункти (за потреби підпункти), зміст яких розкриватиме теоретичні й практичні аспекти обраної теми. У основному тексті ОБОВ'ЯЗКОВО необхідно вказувати посилання на використані джерела ([1, с. 26] – посилання на текстове джерело (перше число номер у вашому списку джерел, друге – номер сторінки у зазначеному джерелі; [5] – посилання на електронне джерело).

Посилання на джерела вказуйте з використанням інструменту «Перехресне посилання».

Висновки, по суті – це перефразований вступ. Кількість висновків повинна відповідати кількості завдань.

5. Список використаних джерел можна формувати двома підходами (обираєте зручніший для себе):

- Джерела розміщуються по алфавіту;
- Джерела розміщуються по мірі згадування їх у тексті

Зразки оформлення бібліографії джерел наведено у Додатку Б.

Технічні вимоги

Текстовий редактор MS WORD (можна інший), українська мова, обсяг роботи 10 – 12 сторінок для самостійної роботи, 15-17 сторінок для контрольної роботи. Міжрядковий інтервал – 1,5, кегель 14 (Times New Roman). Поля: ліве – 2,5 см., верхнє – 2 см., нижнє – 2 см., праве – 1,5 см. Відступ абзацу – 1,25 см. Вирівнювання тексту по ширині сторінки.

Оцінювання письмових робіт

Контрольна робота є обов'язковим складником виконання навчальної програми з дисципліни «Основи наукових досліджень» здобувачами вищої освіти. Якісно виконана робота з дотриманням всіх вимог до змісту та оформлення може бути оцінена максимально у 100 балів, це становить 30% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Максимальна оцінка за одну виконану самостійну роботу оцінюється у 100 балів і це становить 15% від загальної оцінки за предмет.

Теми контрольних робіт

1. Наука як система знань: основні характеристики та функції
2. Методи наукового пізнання: класифікація та особливості застосування
3. Гіпотеза в наукових дослідженнях: формулювання та перевірка
4. Структура наукового дослідження: основні етапи та принципи
5. Емпіричні та теоретичні методи наукового дослідження
6. Формування проблеми дослідження: значення, принципи та приклади
7. Пошук і аналіз наукової літератури: методи та інструменти
8. Критерії науковості досліджень: валідність, надійність, об'єктивність
9. Класифікація наукових досліджень: фундаментальні та прикладні аспекти
10. Логіка наукового дослідження: основні закони та принципи
11. Планування наукових досліджень: методологічні підходи та етапи
12. Обґрунтування актуальності наукової теми: методи та критерії
13. Методи збору первинних даних у наукових дослідженнях
14. Аналіз та інтерпретація результатів досліджень
15. Наукова етика та академічна доброчесність
16. Оформлення наукових публікацій: структура та вимоги
17. Роль статистичних методів у наукових дослідженнях
18. Експеримент як метод наукового дослідження: види та особливості
19. Анкетування та інтерв'ю як методи соціологічного дослідження
20. Комп'ютерні технології в наукових дослідженнях
21. Науковий стиль мовлення: основні риси та принципи
22. Проблема фальсифікації даних у науці та шляхи її подолання
23. Роль рецензування в науковій діяльності
24. Інновації в наукових дослідженнях: особливості та перспективи
25. Вплив науки на розвиток сучасного суспільства

Теми самостійних робіт. Розділ 1 (Логіка)

1. Роль логіки у формуванні інтелектуальної культури людини.
2. Значення логіки для юристів.
3. Рівні і форми відображення дійсності.
4. Загальна характеристика форм мислення.
5. Особливості абстрактного мислення.
6. Міркування та його структура.
7. Істинність і формальна правильність міркування.
8. Види логічних помилок: софізми, паралогізми.

9. Логічні парадокси.
10. Історичний характер логіки.
11. Розвиток логічних знань в Стародавній Індії.
12. Розвиток логіки в Давній Греції.
13. Особливості схоластичної логіки.
14. Розвиток логіки у Новий час (Т. Гоббс, Р. Декарт, Г. Ляйбніц).
15. Новаторські ідеї логіки Ф. Бекона.
16. Сучасна логіка: етапи та особливості предмету дослідження.
17. Внесок Львівсько-Варшавської школи в розвиток сучасної логіки.
18. Основні формально-логічні закони.
19. Семіотика. Елементи семіотичного аналізу мови.
20. Загальна характеристика поняття, його структура і види.
21. Логічні операції над поняттями.
22. Мистецтво класифікації.
23. Операція визначення поняття (правила та можливі помилки).
24. Загальна характеристика судження. Судження та речення.
25. Поняття складного судження.
26. Логічні сполучники та логічні операції.
27. Загальна характеристика умовиводу.
28. Роль індуктивних міркувань у науковому пізнанні.
29. Логіка і мистецтво полеміки.
30. Логічні основи переконання.

Питання для самоконтролю (Логіка)

1. Основні дефініції поняття «логіка».
2. Поняття «культура мислення».
3. Характеристика визначень: «мислення», «свідомість», «абстрактне мислення».
4. Основні форми чуттєвого пізнання.
5. Характерні риси абстрактного мислення.
6. Істинність думки і формальна правильність міркувань.
7. Мова як знакова система. Види знаків.
8. Рівні семіотичного аналізу мови.
9. Формалізована мова логіки.
10. Порівняльна характеристика природної і формалізованої мови.
11. Ім'я, смисл, значення.
12. Значення теорії імен для логіки.
13. Характеристика принципів іменування.
14. Історичні етапи розвитку логіки.
15. Взаємозв'язок риторики і логіки в буддизмі.

16. Попередники логіки Арістотеля у Стародавній Греції.
17. Арістотель – засновник логіки як науки.
18. Особливості середньовічної (схоластичної) логіки.
19. Розвиток логіки у Новий час.
20. Прогрес логічних знань у ХІХ–ХХ століттях.
21. Розвиток логіки в Україні.
22. Співвідношення традиційної логіки та сучасної.
23. Співвідношення понять «традиційна логіка», «сучасна логіка», «математична логіка».
24. Характеристика поняття як форми мислення.
25. Структура понять: обсяг і зміст поняття.
26. Закон зворотного відношення між обсягом і змістом понять.
27. Характеристика абстрактних і конкретних понять.
28. Характеристика загальних, одиничних і порожніх понять.
29. Характеристика відносних і безвідносних понять.
30. Характеристика позитивних і негативних (заперечних) понять.
31. Характеристика збірних і незбірних понять.
32. Характеристика порівняних і непорівняних понять.
33. Характеристика сумісних і несумісних понять.
34. Характеристика основних видів відношень сумісності між поняттями.
35. Характеристика основних видів відношень несумісності між поняттями.
36. Обмеження і узагальнення понять.
37. Операція визначення понять.
38. Процедури, подібні до визначення поняття.
39. Операція поділу понять (структура та види).
40. Правила поділу понять та можливі помилки при їх порушенні.
41. Природна та штучна класифікація.
42. Загальна характеристика судження як форми мислення.
43. Співвідношення понять: «судження», «речення», «висловлювання».
44. Структура і основні види простих суджень.
45. Типологія атрибутивних суджень за кількістю і якістю.
46. Специфіка реляційних суджень.
47. Поділ суджень на категоричні та некатегоричні.
48. Поняття «модальність».
49. Відношення між простими атрибутивними судженнями (за логічним квадратом).
50. Складні судження та їх види.
51. Характеристика логічних відношень між складними судженнями.
52. Логічна характеристика кон'юнкції.

53. Логічна характеристика простої диз'юнкції.
54. Логічна характеристика строгої диз'юнкції.
55. Логічна характеристика матеріальної імплікації.
56. Логічна характеристика еквіваленції.
57. Логічна характеристика заперечення.
58. Табличне визначення логічних сполучників.
59. Квантор загальності.
60. Квантор існування.
61. Характеристика логічного закону.
62. Закон тотожності.
63. Закон суперечності.
64. Закон виключеного третього.
65. Закон достатньої підстави.
66. Загальна характеристика умовиводу як форми мислення.
67. Основні види умовиводів.
68. Безпосередні і опосередковані умовиводи.
69. Логічна характеристика дедукції.
70. Фігури категоричного силогізму.
71. Правила категоричного силогізму.
72. Характеристика понять «полісилогізм», «епіхейрема», «соріт».
73. Логічне поняття індукції.
74. Роль індукції у пізнанні.
75. Повна індукція та її структура.
76. Особливість ймовірних (правдоподібних) умовиводів.
77. Неповна індукція та її структура.
78. Гіпотеза з логічної точки зору.
79. Логічна характеристика аналогії (традуктивного умовиводу).
80. Аналогія властивостей і аналогія відношень.
81. Умови правомірності міркувань за аналогією.
82. Поняття «аргументація».
83. Характеристика структури доведення.
84. Наведіть приклад прямого доведення.
85. Побудуйте непряме доведення.
86. Поняття про критику та її види.
87. Характеристика спростування як логічної процедури.
88. Способи спростування тези.
89. Спростування аргументів і демонстрації.

Список літератури (Логіка)

1. Арутюнов В. Х., Кирик Д. П., Мішин В. М. Логіка: Навч. посіб. Для економістів. — К., 2000.

2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки: Підручник. — К., 2002.
3. Богдановський І.В., Льовкіна О.Г. Логіка: опорний конспект лекцій — К., 2007.
4. Дуцяк І.З. Логіка: Підручник. — К., 2010.
5. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник — 10-е вид. — К., 2008.
6. Івін О. А. Логіка. — К., 1996.
7. Ішмуратов А. Т. Вступ до філософської логіки. — К., 1997.
8. Карамішева Н.В. Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. / Н.В. Карамішева. — К.: Знання, 2011. — 455 с.
9. Конверський А. Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник для студ. вищих навч. закладів — 2-е вид. — К., 2008.
10. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів / За заг. ред. В.Д. Титова. — Харків, 2005.
11. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посібник. — 2-е вид. — К., 2008.
12. Ряшко В.І. Логіка: Навч. посібник. — К., 2009.
13. Тофтул М.Г. Логіка: Підручник. — 2-е вид. — К., 2008.
14. Хоменко І. В. Логіка для юристів. — К., 2001.
15. Хоменко І. В. Логіка: Підручник для студ. вищих навч. закладів. — К., 2007.
16. Хоменко І. В. Логіка: теорія і практика: Підручник. — К., 2010.
17. Логіка для юристів: Навч. посібник / За заг. ред. В.І. Цимбалюка. — Львів, 2007.
18. Щербина О.Ю. Логіка для юристів: Курс лекцій. — 3-є вид. — К., 2007.

Теми самостійних робіт. Розділ 2 (Основи наукових досліджень)

1. Функції науки у житті суспільства.
2. Міф як донаукова форма пізнання та його функціонування у сучасну епоху.
3. Дисциплінарна структура науки.
4. Наукові дослідження: поняття, види та форми організації.
5. Експертний метод дослідження.
6. Джерела інформації, їх класифікація.
7. Поняття авторського права та наукове дослідження.
8. Підготовка наукових кадрів у сучасній Україні.
9. Бібліотека, її основні відділи.
10. Перспективний план наукового дослідження.
11. Форми та методи роботи з книгою у процесі наукового дослідження.
12. Форми та прийоми конспектування лекцій.

13. Проблеми науки у творчості В. І. Вернадського.
14. Праця Умберто Еко «Як написати дипломну роботу».
15. М. Вебер про завдання науки та місію науковця у XX ст.
16. Структура наукової роботи.
17. Співвідношення пояснення та розуміння у науці.
18. Роль гіпотези у науковому дослідженні.
19. Докази у науковому дослідженні.
20. Різновиди наукового пояснення.
21. Обробка наукової інформації у процесі дослідження.
22. Організація науки та підготовка наукових кадрів: міжнародний досвід та проблеми.
23. Зв'язок розвитку науки та економічних умов.
24. Розвитку науки у соціокультурному середовищі.
25. Значення вибору методів у процесі наукового дослідження.
26. В. Дільтей про проблеми герменевтики як метода гуманітарних наук.
27. Принципи демаркації та фальсифікації у К. Поппера.
28. Поняття дослідницької програми у І. Лакатоса.
29. Використання синергетики у соціально-гуманітарних науках.
30. Епоха постмодерну та її вплив на методологію наукового дослідження.

Питання для самоконтролю (Основи наукових досліджень)

1. Наука як форма пізнання світу людиною. Співвідношення наукового та буденного пізнання
2. Основні принципи наукового пізнання.
3. Співвідношення науки з ненауковими (паранаука, псевдонаука) формами пізнання світу.
4. Міф, релігія, мистецтво як форми пізнання світу.
5. Функції науки в суспільстві інформаційної цивілізації.
6. Поняття методу, специфіка наукових методів дослідження.
7. Методологія наукового дослідження, її рівні.
8. Філософія як теоретична та методологічна база наукового дослідження
9. Класифікація наук: історія та сучасність.
10. Співвідношення науки та філософії у позитивізмі та неопозитивізмі.
11. Особливості класичної науки. Експериментальне природознавство.
12. Некласична наука і проблеми наукового пізнання. Релятивізм.
13. Постнекласична наука та інформаційна революція.
14. Своєрідність гуманітарних наук. Метод герменевтики.

15. Проблема критерію науковості у філософії позитивізму та постпозитивізму.
16. Поняття наукової революції у Т. Куна. Наукова парадигма.
17. Постнекласична наука у сучасну епоху.
18. Сцієнтизм та антисцієнтизм у сучасному соціокультурному середовищі.
19. Діалектика як вчення про розвиток та метод дослідження. Гегель та Маркс.
20. Роль закону єдності та боротьби протилежностей у структурі діалектики.
21. Роль фактів у науковому дослідженні.
22. Наукова ідея як спосіб нетрадиційного пояснення явищ.
23. Наукова гіпотеза та її роль у пізнанні
24. Поняття наукової теорії, її сутність та структура.
25. Наукова теорія як найвищий рівень синтезу знання.
26. Типологія методів наукового дослідження: спеціальні та загальнонаукові методи.
27. Системний аналіз як загальнонауковий метод дослідження.
28. Синергетика як теорія самоорганізації і розвитку окремих цілісних систем.
29. Спостереження у науковому дослідженні.
30. Роль експерименту у науковому дослідженні.
31. Теоретичні методи у науковому дослідженні. (гіпотетико-дедуктивний, аксіоматичний).
32. Загальнологічні методи у науковому дослідженні. Аналіз і синтез. Дедукція та індукція.
33. Співвідношення історичного та логічного у науковому дослідженні.
34. Роль формалізації у науковому дослідженні.
35. Роль ідеалізації у науковому дослідженні.
36. Монографія як форма наукової роботи.
37. Наукова стаття та рецензія як форми наукової роботи.
38. Конспект та тези як форми навчальної та наукової роботи.
39. Загальна характеристика курсової та дипломної роботи.
40. Специфіка підготування та захисту магістерської дисертації.
41. Основні етапи організації наукового дослідження, їх взаємозв'язок.
42. Перший етап наукового дослідження, пов'язаний з вибором теми.
43. Формулювання актуальності та новизни роботи.
44. Формулювання мети та завдань дослідження.
45. Накопичення наукової інформації у процесі дослідження: основні проблеми.
46. Джерела інформації для наукових досліджень
47. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації.
48. Основні вимоги щодо наукового тексту.

49. Роль гіпотези у процесі наукового дослідження.
50. Підготування автореферату як етап наукового дослідження.
51. Етап наукового дослідження, пов'язаний із підготовкою до захисту та захистом дисертації на спеціалізованій вченій раді.
52. Використання наукової термінології у тексті.
53. Проблема захисту авторських прав у сучасну епоху.
54. Спеціалізація та кооперування у науковій діяльності.
55. Наукові ступені та вчені звання в організації наукових кадрів.
56. Наука та влада. Проблема державного регулювання науки.
57. Раціональна організація праці дослідника.
58. Математизація та комп'ютеризація як провідні тенденції розвитку сучасної науки.
59. Етичні виміри наукової діяльності.
60. Основні проблеми розвитку сучасної науки в Україні.

Список літератури (Основи наукових досліджень)

1. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования: Учебное пособие. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
2. Білокобильський О. Раціональність як межа метафізичного дискурсу // Філософська думка. – 2006. – №5. – С. 143–157.
3. Білуха М. Т. Методология научных исследований: Пособие. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
4. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К.: Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
5. Возняк В. Розсудок, розум, повсякденність // Філософська думка. – 2006. – № 5. – С. 3–22.
6. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 224 с.
7. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методология научных исследований: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
8. Основи методології та організації наукових досліджень / А. Є. Конверський (ред.). – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
9. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. – К.: Академвидав, 2007. – 592 с.
10. Свердан М. Н., Свердан М. М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.
11. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – М.: Республика, 2001. – 720 с.

12. Філіппенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспекти лекцій: Посібник. – К. : Академвидав, 2005. – 208 с.
13. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: «Абрис», 2002. – 742 с.
14. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. – К.: Вид. дім «Слово», 2003. – 240 с.
15. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науководослідницької діяльності: Підручник. Курс лекцій. – К.: Генеза, 2005. – 359 с
16. Юринєць В. Є. Методологія наукових досліджень. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 178 с.

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА
ННІ «ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»**

Кафедра публічного управління та державної служби

Самостійна робота

з навчальної дисципліни

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

на тему

(тема роботи)

Виконав: студент ___ курсу,
групи _____ спеціальності
281 – публічне управління та адміністрування

(ПІБ студента)

Перевірив

к. держ.упр.

О.М. Олешко

ХАРКІВ – 2025

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА
ННІ «ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ»**

Кафедра публічного управління та державної служби

Контрольна робота

з навчальної дисципліни

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

на тему

(тема роботи)

Виконав: студент ___ курсу,
групи _____ спеціальності
281 – публічне управління та адміністрування

(ПІБ студента)

Перевірив

к. держ.упр.

О.М. Олешко

ХАРКІВ – 2025

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 28 трав. 2004 р.) / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : В. І. Луговий [та ін.] – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 460 с.
2. Гурне Бернар. Державне управління / Бернар Гурне ; [пер. з фр. В. Шовкун]. – К. : Основи, 2006. – 307 с.
3. Державне регулювання ринку праці: сучасні технології та напрями їх розвитку : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 груд. 2005 р., Київ / відп. ред. С. І. Бандур. – К. : Вид-во ІПК ДСЗУ, 2006. – Ч. 2. – 294 с.
4. Державне управління та державна служба : словник-довідник / [авт.-уклад. О. Ю. Оболенський]. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 480 с.
5. Кучерявенко Н. П. Державне регулювання економіки : Держава і ринок : у 6 т. / Н. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2002.
6. Петков В. П. Менеджмент у державному управлінні. Ч. 1 / В. П. Петков, О. О. Соломенчук, С. В. Петков ; Нац. техн. ун-т України “Київ. політехн. ін-т”. – К. : Вид-во НТУ “КПІ”, 2006. – 125 с.
7. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»: Закон України від 17.09.2015 № 704-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/704-19>
8. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII/ URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>
9. Токовенко В. В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії / В. В. Токовенко. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 256 с.

Зразки оформлення ілюстрацій і таблиць

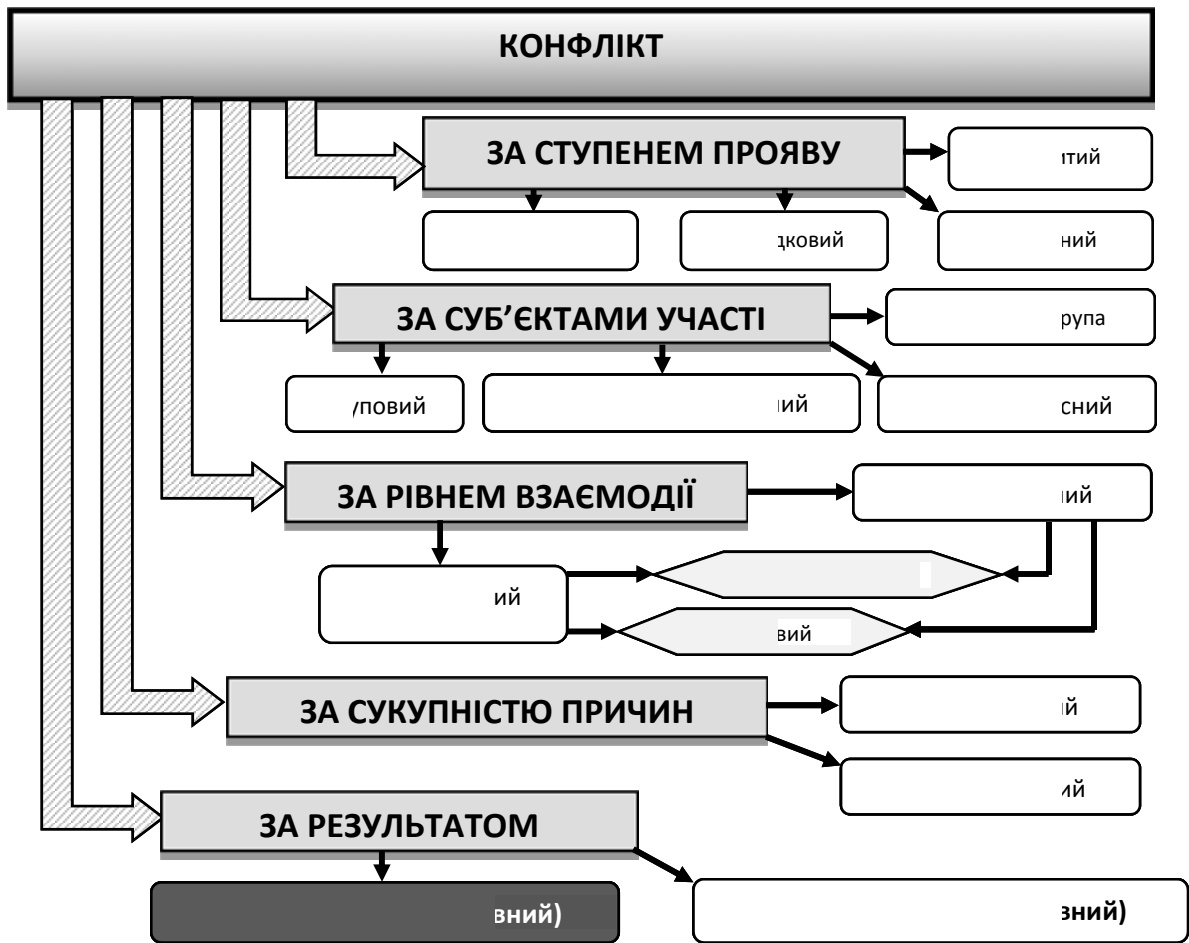

Рисунок 1.1 – Класифікація соціально-психологічних конфліктів

Таблиця 1.1 – Типологія конфліктів на державній службі за Кеннетом Боулдінгом

	Формат конфлікту з огляду на суб'єкти участі у ньому
1.	Конфлікти між політичними та державними органами
2.	Конфлікти між державними органами та організаціями приватного сектора
3.	Конфлікти між державними органами та суспільством
4.	Конфлікти між відомствами, міністерствами та іншими структурними підрозділами державної служби
5.	Конфлікти між центральними, регіональними та місцевими органами державного управління
6.	Функціональні конфлікти всередині державних органів та установ
7.	Латентні конфлікти всередині та між окремими державними органами
8.	Конфлікти між окремими посадовцями, які займають державні посади
9.	Неформальні конфлікти (суперечності, породжені розбіжністю в поглядах, цінностях і т.ін)
10.	Внутрішньоособистісні конфлікти

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Олешко Олексій Миколайович

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методичні вказівки
щодо виконання контрольних і самостійних робіт з дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за
спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 21.05.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 1,48. Обсяг 0,361 Мб. Зам. № 425/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна